

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοχτήτης: Δ. Π. ΤΑΙ'ΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, αρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (3 δρ την τριμηνία).—Κανένας δε γράφεται συντρομητής α δεν προπληρώσει τη συντρομή του.

20 λεπτά το φύλλο.—Τα περασμένα φύλλα πουλιούνται στο γραφείο μας διπλή τιμή.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κίосκια, και στις επαρχίες στα πραχτορεία των Έφημερίδων.

ΠΡΟΧΕΙΡΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Όλοι μας ξέρουμε, τί λεπτός κοινωνικός παρατηρητής πού είναι ο κ. Β. Γαβριηλίδης. Και τώρα πάλι κάνει στην «Ακρόπολη» μιὰ λεπτότατη παρατήρηση: Χωρίς να πάει στο θέατρο να ιδεί το «Άσπρο και το Μαύρο», είδε μόνο στις εφημερίδες την υπόθεσή του, την ιδέα του, τη διδασκαλία του, το Χοροδιδασκαλείο του κ' έμαθε πώς το έργο αυτό χειροκροτιέται μ' ένθουσιασμό κάθε βράδυ. Και ρωτάει μ' άπορία: Τί χειροκροτεί λοιπόν αυτός ο κόσμος; Την τέχνη; Μά οι κριτικοί γράφουν πώς το έργο δεν έχει και τόση τέχνη. Άρα το Χοροδιδασκαλείο! Μά το καταλαβαίνει και το επιδοκιμάζει; Ή χειροκροτεί έτσι, στα κουτουρού;

Άλήθεια, θάταν νάπορήσει κανείς. Όλοι αυτοί πού χειροκροτούν κάθε βράδυ το «Άσπρο και το Μαύρο», άσπάζονται, παραδέχονται, πιστεύουν τις ιδέες του Άλκη; Είναι έθροϊ της οικογένειας και της κοινωνίας κι άρνιούνται άκομη και τη μητρική στοργή; Γιατί, σημειώστε, το δράμα δεν είναι από κείνα τα κομμάτια ζωής άληθινής, σπαρταριστής, πού συγκινούν και συναρπάζουν, χωριστά κι από την ιδέα. Όπως, παραδείγματος χάρη, τα δράματα του Ίψεν. Είναι μιὰ ζωή στρεβλωμένη, παραμορφωμέ-

νη, ψευτισμένη έπίτηδες από το συγγραφέα, για να υποστηρίξει την ιδέα του. Κ' η ιδέα του πάλι δεν κρύβεται, δε σκεπάζεται, δε **λανθάνει**, να πούμε, κάτω από τις διάφορες σκηές, ώστε να βγαίνει μόνον από κείνον, πού θά ήθελε να σκεφτεί, να φιλοσοφήσει άπάνω σ' αυτές. Ξεφωνίζεται, βροντοκοπιέται κάθε στιγμή. Την καταλαβαίνουν και τα μωρά παιδιά. Με το δίκιο του λοιπόν θά μπορούσε κανείς να συμπεράνει, πώς η ιδέα ένθουσιάζει και χειροκροτιέται. Μά τότε γεννιέται η άπορία: Παλάβωσε λοιπόν αυτός ο κόσμος; Έφτασαν, άλήθεια, πέντε άρθρα της «Νέας Ημέρας» για να του αλλάξουν την πίστη, να τον ρίξουν από τη φρονιμώτερη συντηρητικότητα στον πιο άχαλίνωτο άναρχισμό, να τον κάμουν να παραδέχεται και να επιδοκιμάζει με παλαμάκια, ως κι αυτά τα Χοροδιδασκαλεία, πού θάνοιγαν στην Αθήνα άποτυχημένοι γιατροί, για νάντικαταστήσουν την οικογένεια; Μά θάταν καταπληκτικό, άπίστευτο!

Μην άνησυχίτε! Δόξα σοι ο Θεός, τίποτ' άπ' αυτά δε συμβαίνει. Οι καλοί άνθρωποι έδω πέρα δεν έπαψαν ούτε τη μητέρα τους νάγαπούν, ούτε για την οικογένειά τους να γίνονται θυσία. Κι αν τολμούσε κανείς νάνοίξει ένα τέτοιο Χοροδιδασκαλείο, έννοια σας και θά τοΰβαζαν φωτιά να το κάμουν σά μεταφρασμένο Ευαγγέλιο. Μόνον ένα άλλο παράξενο συμβαίνει: ότι ο κόσμος αυτός, άμα πηγοίνει στο θέατρο, τὰ χάνει. Τὰ καταλαβαίνει όλα και δεν καταλαβαίνει τίποτα! Δεν ξέρει τί θέλει, δεν ξέρει τί του άρέσει και τί δεν του άρέσει, δεν ξέρει τί παραδέχεται και τί άπορρίχνει, δεν ξέρει τί τον ένθουσιάζει και τί τον άγανακτεί. Βρίσκεται σ' ένα χάος, σέ μιὰ κατάπληξη, σέ μιὰ ψυχολογική θέση, τελοςπάντων, από τις πιο περιέργες. Μόλις άκούσει σ' ένα δράμα, το παραμικρό άστείο, — «γι' άγάπη σου θά μπορούσα να γίνω και βασιλιάς του Σιάμ!» — χαχανίζει δυνατά σάν ήλίθιος· και μόλις άκούσει μιὰ **ιδέα**, οποιαδήποτε, φτάνει νάναι λίγο χτυπητή, — «ναί, μητέρα, μά σ' έγαργάλιζε λιγάκι κι ο μαστός σου, όταν με βύζαινες!» — χειροκροτεί σάν δαιμονισμένος, όπως κι όταν, σ' ένα πατριωτικό δράμα, παρουσιάζεται άξαφνα η έθνική σημαία με καμμιά δεκαριά Εύζωνάκια. Μ' αυτό τον κόσμο, τελείωσε! δε βρίσκεις λογαριασμό. Στο θέατρο σχηματίζει το πτό **άκατανόητο** κοινό πού θά μπορούσε κανείς να φανταστεί. Είναι από άμάθεια; από άναισθησία; από ξιπασμό; από μανία για ψευτοεπίδειξη; από προσοίηση; από σατισμάρα άσυνείθιστου ανθρώπου πού βρίσκεται άξαφνα σέ πρωτόφαντο θέαμα; Μοιάζει με την άτολμία και την άδεξιότητα ενός χωριάτη, πού θάμπαινε σέ σαλόνι;

Μπορείτε να τὸ ἐξηγήσετε ὅπως θέλετε. Ἐνα εἶ-
ναι βέβαιο : πὼς τὰ χειροκροτήματα αὐτοῦ τοῦ κοι-
νοῦ, στὸ θέατρο, δὲν ἔχουν ἐδῶ κονένα νόημα, καμ-
μιὰ σημασία. Στὸ Θέατρο τῆς Κυβέλης, τὸ ἴδιο τὸ
κοινὸ πὸν χειροκροτοῦσε πρῶτα τὸν «Κρουφὸ Πόθο»,
τὸ ἴδιο τὸ κοινόν, — διακεκριμένη, πρώτη, δεύτερη
θέση, - χειροκροτεῖ τώρα τὸ «Ἄσπρο καὶ τὸ Μαῦ-
ρο». Ἄν ὑπῆρχε ἴχνος σημασίας σ' αὐτὲς τὶς ἐκδη-
λώσεις, ἐν ἀπὸ τὰ δυὸ — μιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ ιδέες καλ-
λίτερα, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ μαζιλωθεῖ ; Κι ὅμως, μὲ
τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμό, χειροκροτοῦνται κ' οἱ δυὸ.
Φαίνεται πὼς θὰ περάσουν πολλὰ χρόνια, γιὰ νὰ
ξέρει κι αὐτὸς ὁ κοσμος τί βλέπει, τί θέλει, τί τοῦ
ἀρέσει καὶ προπάντων τί πιστεύει, ὅταν βρίσκεται
σὲ θέατρο.

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΝΟΥΣ ΝΑ ΥΨΩΘΗ

Ποιοὺς πολεμοῦμε ; Τοὺς Τούρκους καὶ
τοὺς δασκάλους· ὁ στρατὸς θὰ διώξῃ
τοὺς Τούρκους, κι ὅταν τοὺς διώξῃ καὶ
μεγαλώσῃ τὸ βασίλειο, θὰ μεγαλώσουνε
οἱ ιδέες καὶ ὁ νοῦς θὰ ὑψωθῇ.

ΨΥΧΑΡΗΣ. (Τὸ Ταξίδι. 1888).

Ὁ ἀγώνας γιὰ τὸ λευτέρωμα τῶν σκλάβων ἀ-
δερφῶν, ἄς ποῦμε πὼς τέλειωσε. Ἡ Ἑλλάδα ὄλη,
μιὰ φλόγα, ἄστραψε καὶ βρόντηξε καὶ τώρα λεύτε-
ρη πιὰ κοιτάζει μπροστὰ τῆς τὸ δρόμο τοῦ πολιτι-
σμοῦ.

Μὰ τοῦ πολιτισμοῦ ὁ δρόμος κάπως ἀλλιώτικος,
κάπως πιὸ δύσκολος καὶ πιὸ πλατῆς. Θεμέλιο
κι ἀρχὴ καὶ τούτου ἡ λευτεριά. Ἐνας ἀγώνας ἀρ-
χιτισμένος ἀπὸ χρόνια, πὸν βοήθησε σημαντικὰ καὶ
συντέλεσε στὰ τελευταῖα κατορθώματα, ὁ ἀγώνας
γιὰ νὰ λευτερωθῇ τὸ πνεῦμα στὴν Ἑλλάδα, πὸν εἶ-
τανε ἀλυσσοδεμένο ἀπὸ τὴ σκλαβιά τοῦ Δασκαλι-
σμοῦ, ὁμοῦ καὶ χειρότερο ἀπὸ τὸν Τούρκο, κατὰ
τὴ φράση τοῦ Σολωμοῦ, παίρνει τώρα καινούργια
ὁρμὴ, καινούργια δύναμη κ' ἔρχεται νὰ φέρῃ τὸ με-
γάλο, τὸ ἐσωτερικόν, τὸ ψυχικὸν λευτέρωμα στὸ λαὸ
πὸν στάθηκε ἀξίος του.

Μποροῦμε νὰ ποῦμε ἀδίσταχτα, πὼς ἀπὸ τοὺς
πρόδρομους τῆς ἀναγέννησης τῆς Νέας Ἑλλάδας,
σημαντικώτεροι εἶναι οἱ δημοτικιστὲς, γιὰ αὐτοὶ
ἀπὸ χρόνια παλέψανε νὰ δείξουν τὴ ζωὴ πὸν ἔχει
μέσα τῆς ἡ σημερινῆς Ρωμοσύνης, ἀνασυμπῆσανε τὴ
φωτιὰ, γυρίσανε τὸ πνεῦμα τῆς νεολαίας μας πρὸς
τὴν πραγματικότητα, χτυπήσανε τὴν ἀσύστατη λα-
τρεία τοῦ προγονικοῦ μεγαλείου, βροντοφωνήσανε

τὴν πίστη πρὸς τὸ σήμερα καὶ πρὸς τὸ αὔριο, φυ-
σῆσανε τὴ ρωμαϊκὴ τὴν ψυχὴ, ἐκεῖ πὸν μόνο νέ-
κρα τοῦ τάφου βασιλευε ἴσα μὲ τὰ χτέες.

Ἡ τέτοια τοὺς δουλειὰ γινότανε μὲ ἀξιοθάμα-
στη ἐπιμονὴ κ' ὑπιμονή, μὲ ὄλο πὸν γύρα τοὺς μιὰ
ἔχτρα, ἕνας φτόνος, μιὰ παραξήγηση ἀπ' ὄλοῦθε
πύκνωνε γιὰ νὰ καταπνίξῃ τὸν ἅγιο σκοπόν. Κι ὅμως
ὁ σπόρος ἐπίασε ἀγάλια γάλια καὶ πάντα ρίζωνε ἀ-
σφαλτα. Καὶ τὰ χρυσὰ παιδιὰ τοῦ σήμερα καταπα-
τῶντας τοὺς γεροντισμοὺς τοῦ χτέος, βάλανε στὴν
ψυχὴ τοὺς μέσα τὴν ἀληθινὴ Ἑλλάδα κ' ἔτσι τρα-
δήσανε πρὸς τὰ μπροστὰ.

Ἡ νέα κατάσταση, θὰ βρῆ τὸν ἀγώνα τῆς γλωσ-
σικῆς ἀναγέννησης, ἀπὸ τοὺς πρώτους στὸ δρόμο
τῆς. Μὰ τώρα κάπως ἀλλιώτικα στέκονται τὰ πρά-
ματα. Ὁ κόσμος, βαφτισμένος στὴ γνώση πὸν τοῦ
δῶσανε οἱ τελευταῖες δοξασιμένες δοκιμασίες, εὐκολα
δὲ θὰ πιστέψῃ τοὺς μανταρίνους πὸν τοῦ διαλαλού-
σανε κάθε τόσο, πὼς οἱ δημοτικιστὲς εἶναι ἐχτροὶ τοῦ
ἔθνισμοῦ, τῆς γλώσσας καὶ τῆς θρησκείας. Τὰ σκο-
τάδια διαλυθῆσανε κι ὁ ἀγέρας σκόρπισε τὰ σύγνεφα.

Ἀνάμεσα στοὺς τόσοσους καὶ τόσοσους ἀγωνιστάδες
τοῦ πολέμου, ξεχωρίζουνε τὰ ὀνόματα τῶν τιμημέ-
νων πὸν ζῶντας τοὺς εἶχανε δουλέψῃ γιὰ τὴν Ἰδέα
τῆ γλωσσικῆς. Μέσα σ' αὐτοὺς ἕνας καὶ πρῶτος. Ὁ
Μαβίλης. Ποιὸς δὲ θυμᾶται τὸ λόγο του γιὰ τὸ γλωσ-
σικὸ ζήτημα στὴ Βουλῆ, τὴν ἐποχὴ πὸν ψηφισό-
τανε τὸ ἀνελεύτερο ἄρθρο στὸ Σύνταγμα τοῦ 1911;
Τόλμησε νὰ διακηρύξῃ ἀπὸ τὸ κοινοβουλευτικὸ βή-
μα, πὼς τιμὴ του τὸ ἔχει πὸν κράζεται δημοτικι-
στῆς. Σηκωθῆσανε ἀμέσως τὰ θεωρεῖα νὰ τονὲ σφυ-
ρίζουνε κι ἀπὸ τὸ βῆμα νὰ τονὲ κατεβάσουνε. Τὸ
μαλλιαρό, τὸν πασλαβιστῆ, τὸν προδότη. Κι ἂν ἀ-
κουστήσανε τὰ λόγια του, εἶτανε, γιὰ τὴν θέλησε ἡ
Κυβέρνηση νὰ προστατέψῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ βῆ-
ματος.

Κι ὅμως, ὁ ἴδιος ὁ Μαβίλης, ὁ κατηγορημένος
τοῦ ὄχλου καὶ τῶν ἐφημερίδων, ὡς ὄργανο δὲν ξε-
ρω ποιῶν καταχτόντων ἐχτρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πῆ-
γε καὶ πρόσφερε τὴ ζωὴ του, ὅταν τονὲ κάλεσε ἡ
συγμῆ. Οἱ ἴδιες ἐφημερίδες πὸν κοροῖδέψανε τὸ λό-
γο του στὴ Βουλῆ, τονίσανε ὅμοιους στὸ θάνατό του.

Ἐτσι θεοφάνερα, ἔνοιωσε καὶ εἶδε μὲ τὰ μάτια
του ὁ κόσμος, πὼς οἱ ἀφωρεσμένοι τῶν Δασκάλων,
οἱ πασλαβιστάδες κ' οἱ δημοτικιστὲς, τίποτ' ἄλλο
δὲν εἶναι παρὰ ρωμοῖ, πὸν λατρεύουνε τὴν Ἑλλάδα
μὲ γνώση καὶ μ' ἐπίγνωση, κι ἀγωνίζονται ν' ἀνοί-
ξουνε τὸ δρόμο τὸν ἀληθινόν, νὰ δείξουνε τὸ φῶς, νὰ
ὑποστηρίξουνε τὰ δίκια τῆς περιφρονημένης μόνης